Dr. Krupa András

„Legnagyobb sikerem a népi kincs megmentése”

Dr. Krupa András hetven éves. Születésnapján tisztelői a békéscsabai Garzon Szállóban köszöntötték. „A néprajztudomány szolgálatában” címmel könyvet jelentettek meg a munkásságáról. Krupa Andrással, a néprajztudomány kandidátusával a kincsmentésről, az ajtóra szögelt denevérről és Zsofka néni meséiről beszélgettünk.

– *Ondrej Krupa vagy Krupa András?*

– A legutóbbi népszámláláson is szlováknak vallottam magam, ugyanakkor műveim között található tisztán szlovák és magyar, de kétnyelvű is. A kutatásaim során egyébként azt tapasztaltam, hogy az együtt élő nemzetiségek között a hatások, a kölcsönhatások nagy hangsúllyal vannak jelen. Azt is vallom: a határ elválaszthat ugyan egy népet, de a kultúrát nem választhatja el.

– *A népi kultúra, a folklór számos eleme eltűnik. Gondolom, még inkább igaz ez egy szórványnemzetiségre, amilyen nálunk a szlovák. Náluk még a természetes asszimiláció is hozzájárul ehhez a folyamathoz.*

– Éppen ezért azt tartom a legnagyobb sikeremnek, hogy a népi kincset, értékeket, tudást megmentettem. Más, amikor még a szokásokat, a hiedelmeket örökletes módon tartották meg a családokban, és más, ahogy mostanában s színpadokon folklórként kerül színre. Sajnos, tény, hogy a néphagyományok elhalnak a nyelvváltással.

– *Könyveit nehéz lenne a teljesség igényével számba venni. Maradjunk tehát az önnek legkedvesebbeknél!*

– Az első mindenképpen emlékezetes, 1971-ben jelent meg a „Jeles napok a Békéscsabán és a környékén élő szlovákoknál” című munkám. A legjelentősebb alkotásom a háromkötetes „Naptári szokások”. Az ország hetven helységben gyűjtöttem hozzá az anyagot. Közel áll a szívemhez „A délkelet-magyarországi szlovákok hiedelemvilága”, „A nép humora” és a legutóbbi, „A hazai szlovákok énekei” című könyvem is.

– *„Kémeim” jelentették, hogy Zsofka néni sem áll távol a szívétől, és emiatt a felesége nem is haragszik.*

– A nagybánhegyesi Zsofka néni személyében megtaláltam azt az egyedüli mesemondót, aki a magyar és szlovák nyelvterületen a meséit nem az egyik nyelvről a másikra fordította. Mindegyik meséje az adott nyelven született önmagában önálló, független alkotás.

Szabóné Mataisz Andrea felvétele

– *A térség hiedelemvilágáról szóló könyvének borítóján egy denevért látok. Ennek mi a magyarázata?*

– Tótkomlóson még az 1980-as években is találkozhattunk a ház bejáratára kiszögelt denevérrel, mégpedig azon céllal, hogy elűzze a gonoszt, s a szerencsétlenségtől megvédje a házat.

– *Azt is hallottam, hogy ön már a bevezetése előtt szabad szombatokat rendelt el munkahelyén…*

– A Tudományos Ismeretterjesztő Társulatnál a hét többi munkanapján tovább maradtunk bent, így szabaddá tettük a szombatjainkat. Ennek köszönhetően egész hétvégeket tölthettem az anyaggyűjtéssel, és írhattam a néprajzi könyveimet.

Nyemcsok László

*

Dr. Krupa András, a Karácsonyi pásztorjárás a hazai szlovákoknál című tanulmányát karácsonyi összeállításunkban közöljük.

Dr. Krupa András: 1934. október 1-jén született Csanádalbertin. Csongrádon érettségizett, Szegeden, magyar-történelem szakon szerzett gimnáziumi tanári diplomát, majd néprajzból doktorált. Tanított a szeghalmi gimnáziumban, harminc évig dolgozott a TIT megyei szervezeténél, megyei titkárként is. Huszonöt éven keresztül írta, szerkesztette a „Békési Élet” című tudományos folyóiratot. Több mint egy évtizedig a békéscsabai Szlovák Kutatóintézet tudományos főmunkatársa volt. A Szlovák Néprajzi Társaság tiszteletbeli tagja. A Pro Urbe – Békéscsaba városáért emlékérem tulajdonosa. Nős, felesége nyugdíjas iskolaigazgató-helyettes. Fiuk, Árpád a békéscsabai Vásárhelyi Pál Műszaki Szakközépiskola tanára. Lányuk, Enikő, agrármérnök és pszicho-pedagógus. Három unokájuk van.